

Bomenwandeling in Utrecht met Piet de Jong

17 augustus 2008

Voorzien van een excursiegidsje van de hand van Piet de Jong werd om 10.30 gestart in het Moreelsepark. Het was goed weer en er was veel belangstelling o.a. ook van enkele niet leden, die de aankondiging van de excursie op de website hadden gelezen. Het Moreelsepark ligt langs de Catharijnebaan en heeft drie monumentale *Ulmus x hollandica* 'Vegeta', volgens het opschrift geplant in 1790. Er is echter ook sprake van vergane glorie. In het hart zagen we de grote leemte van de *Pterocarya fraxinifolia*, doorsnee 29 m, die net was opgeruimd. Daaromheen stond een *Sorbus aria*, een *Paulownia tomentosa* vol met vruchten, een forse *Catalpa speciosa* (kenmerk: kortere en dikkere peul en grotere bladeren dan *Catalpa bignonioides*) en een *Ostrya carpinifolia*.

In het Willemsplantsoen passeerden we een

Piet de Jong legt één en ander uit tijdens de bomenwandeling in Utrecht

Foto's: Adri Paardekooper

schitterende *Acer tataricum*, de eerste Moseik, *Quercus cerris* en een paar nog bloeiende Honingbomen. Inmiddels waren we bij het prestigieuze Karel V hotel in het voormalig Militaire Hospitaal aangekomen. Achter een muur in de besloten Officierstuin, stond een enorme *Platanus orientalis* (3-4 ballen) en in zijn buurt een forse *Ginkgo biloba*. Tegenover het hotel een transparante Hemelboom, *Ailanthus altissima*, maar snel werd door Piet de aandacht gevraagd voor de groep Moeras-cypressen van originele aanleg die met veel zorg gespaard zijn gebleven bij het dempen van de singel. Een zeer opvallende boom, althans in een park, is de 150 jaar oude *Pyrus communis*. Met vrij grote regelmaat zagen we *Fraxinus angustifolia* 'Elegantissima' met zeer slanke blaadjes en een doorzichtige kroon. Rondom de gerestaureerde Geertekerk een schitterende groep *Ulmus x hollandica* 'Belgica' en een imposante *Fagus sylvatica* van ongeveer 150 jaar oud met een enorm zichtbaar wortelgestel. Dat deze bomen al-

lemaal al op een bepaalde leeftijd zijn, is nogal eens te zien aan de plaats(hoogte) waarop ze zijn geënt, bijvoorbeeld bij *Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii', op 1.25 m vanaf de grond. De 7 ambachten steegjes (van vroeger, nu met woonhuizen) kwamen in het vizier met in het Pelmolenplantsoen *Juglans nigra*, *Catalpa bignonioides* en een Wilde paardenkastanje met veel mineermot. Bij de Martinus kerk, thans appartementen, weer een prachtige *Ginkgo biloba* en de Eénbladige es (*Fraxinus excelsior* 'Diversifolia'). Een mooie groep *Metasequoia glyptostroboides* en *Taxodium distichum* bijeen en hier zijn duidelijk de verschillen te zien in textuur: *Taxodium* fijn lover en *Metasequoia* grover en tegenover staande knoppen en twijgjes. Een stukje verder twee oude *Aesculus flava* met een schitterende basttekening, ongestekelde vruchten en geen last van mineermot. Ze zijn geënt op *A. hippocastanum*, evenals de *A. pavia* ernaast.

Na nog even stil gestaan te hebben bij een *Juglans nigra* met een schitterende stam, vond Piet dat het tijd werd voor de koffie aan het eind van het Pelmolenplantsoen.

Daarna over de Oude Gracht naar het centrum. Beneden op de werf de eerste van de vele Platanen. Via één van de nieuwe trappen kwamen we op de werfkade bij een grote *Morus alba*. Op de werf veel kunstnijverheid bijvoorbeeld beeldhouwen, schilderen etc. maar er wordt ook gewoond, de diepte van de kelderwoning is ongeveer 20 m!

Behalve van de bomen genoten we ook van veel beeldjes onder de lantaarnpalen, de vele mooie oude gevels en zeer smalle huisjes. We hebben ervaren dat de straat boven, het dak van de kelders is. Dat is uniek in Utrecht. Van de bomen is nog vermeldenswaard de groep *Salix alba*, de echte knotwilg, gemakkelijk te vermeerderen, want je steekt gewoon een stok in de grond en daar komen wortels aan. Opvallend was verder de jonge aanplant van *Alnus spaethii* 'Spaeth' en een Vijg groeiend in de muur, dus een muurvijg. Door een smal steegje kwamen we in de Abraham Dolehof met een enorme *Platanus orientalis* (1850). Duidelijk is dat dit in Zuidoost Europa een zeer geliefde schaduwboom is. In de hof ook nog een *Juglans regia* en een prachtige *Pawlonia tomentosa*.

Na de lunch in de buurt van de Domtoren troffen we elkaar op een enorme zitbank op het Lucas Bolwerk. Het park is wat verwaarloosd en ook een aantal bomen staat wat te kwijnen, allemaal als gevolg van de intussen afgewezen plannen voor een ondergrondse parkeergarage. Pronkstuk was een fraaie *Metasequoia*. Bij het vervolgen van de wandeling passeerden we een stukje gerestaureerde stadsmuur en een tekstbord met gegevens over Jan David Zocher Jr., de landschapsarchitect die vanaf 1840 de parken op de bolwerken aanlegde. We zagen weer veel grote Beuken, Iepen, Lindes en Platanen. Af en toe stonden we stil voor een korte uitleg, o.a. bij een forse *Populus canadensis*, *Acer saccharinum* 'Laciniatum Wieri' met diep ingesneden blad, *Tilia platyphyllos* met

Ook Hans Janssen gaf van tijd tot tijd deskundige uitleg

Foto: Adri Paardekooper

steeds 5 vruchtjes bijeen, *Malus hupehensis*, een schurftvrije sierappel en de in Utrecht weinig gebruikte *Alnus glutinosa*. Verder na het Lepelenburg de niet vaak voorkomende *Sorbus torminalis*, eivormige kroon en bruine vruchten, *Zelkova serrata* en *Populus trichocarpa*, de Balsempopulier.

Daar in de buurt is achter de Bruntenhof, een mooi binnentuintje en volgens Piet mochten daar beschaafde mensen ook kijken. Dat was ook de moeite waard met een *Parrotia persica*, *Cercis siliquastrum* en de Doodsbeenderenboom, *Gymnocladus dioica*.

Op naar het volgende park, het Servaas Bolwerk met o.a. diverse *Ulmus x hollandica* 'Belgica', *Tilia tomentosa*, de Zilverlinde en *Orixa japonica*, een struikje met een onaangename geur en volgens één van de deelnemers nog afkomstig uit de Hortus medicus die in 1639 op 'Sonnenburgh' werd aangelegd. Op de muren van deze burcht, thans Sterrenwacht, zagen we diverse planten groeien: Plataan, Iep, maar ook de *Corydalis lutea* die schitterend bloeit. Op Manenburg, het sluitstuk van de wandeling, zagen we nog *Broussonetia papyrifera*, een oude *Acer campestre*, een eenzame *Pinus nigra* en achter het Centraal Museum *Ulmus glabra* 'Cornuta'. Aangekomen in de schitterend gerenoveerde Oude Hortus achter het Universiteitsmuseum volgde daar

Catalpa bignonioides

Foto: Ineke Vink

nog een kleine rondleiding die begon bij mogelijk één van de oudste *Ginkgos* buiten Japan, een mannelijk exemplaar met een geënte vrouwelijke tak. Nadat we de Regiustuin hadden gezien met de kruiden van de oorspronkelijke Hortus Medicus namen we afscheid.

Piet de Jong werd namens het bestuur door Tonny van der Plank bedankt voor zijn voortreffelijke rondleiding. Het was een zeer aangename en leerzame dag.

Paulownia tomentosa

Foto: Ineke Vink